

Viorel POP
Vasile GOLDIȘ
Western University of Arad

YOUTH UNEMPLOYMENT AND SCHOOL DROPOUT

Theoretical
Articles

Keywords

*Unemployment,
Economy,
Young people,
Studies,
School dropout*

JEL Classification

A20, D63, E24, J21, J71, M53

Abstract

Unemployment is one of the most serious problems of the contemporary world, fact which is expressed not only by all European statistics, statistics showing a growing number of unemployed, despite the consistent concern of the governments of all developed countries.

Worse is that the unemployment is the highest among young people up to 25 years, many of them being university graduates. This way the trend of young people to stop attending studies appeared ... seeing as useless their efforts to invest in their future through university studies, the chances of finding a job are minimal despite their diplomas. Hence the name of "the lost generation" - the way that young people are called nowadays.

The market economy, based mainly on private property is not considering social issues, it pursues just one goal: profit, more exactly the profit maximization.

PROBLEMA SOMAJULUI

Șomajul este un dezechilibru, dat de excedentul ofertei de forță de muncă față de cererea de muncă, cu niveluri și sensuri de evoluție diferite pe țări și perioade, în ultimele decenii având un caracter permanent, dar care totuși nu exclude existența, pentru unele perioade, a stării de ocupare deplină a forței de muncă (*Dicționar de Economie, 2011*).

Șomajul poate fi caracterizat prin: *mărime, intensitate, durată și structură* sau componente. După mărime, șomajul se exprimă ca număr, sau în procente față de populația ocupată. Ca intensitate, șomajul poate fi prin încetarea totală a activității, sau doar prin diminuarea acesteia însoțită de scăderea remunerării. După structură, șomajul ține seama de nivelul calificării, domeniul de activitate, categoria socio-profesională, categorii de vârstă, sex, rasă etc.

Cauzele șomajului sunt complexe și contradictorii, 4 fiind principalele elemente care influențează evoluția șomajului. *Creșterea economică* este considerată ca fiind sursa locurilor de muncă. *Populația activă* reprezintă sursa ofertei de muncă. *Productivitatea muncii* reprezintă variabila care, prin scădere poate contribui la creșterea numărului locurilor de muncă, iar prin ridicarea productivității muncii, duce la diminuarea locurilor de muncă. *Fluxul migratoriu* reprezintă variabila care, poate duce și ea la mărirea sau micșorarea ofertei de muncă.

Sporul productivității muncii, diminuează capacitatea creșterii economice de a crea locuri de muncă, iar migrația internațională a populației, poate duce (cazul României) la reducerea ofertei de muncă pe plan intern, dar contribuie la creșterea ofertei în țările occidentale unde s-a deplasat populația din România, dar și din alte țări Est-Europene care au aderat la Uniunea Europeană în ultimii 10-12 ani, creând astfel probleme privind șomajul și nemulțumiri în rândurile cetățenilor proprii din țările occidentale dezvoltate.

Șomajul de inadaptare, este formă a șomajului determinată de imposibilitatea unei părți a populației active, denumită tehnofobă, de a utiliza și de a se adapta tehnicilor avansate actuale, care presupun abstracție, interactivitate, viteză de execuție și flexibilitate ridicată.

Datorită evoluției tehnologice și a modernizării dotărilor cu echipamente performante a firmelor, apare deseori neconcordanța dintre calificarea pe care o au unii salariați și calificarea pe care o solicită postul pe care lucrează, sau pe care doresc să lucreze aceștia, ceea ce poate duce la excluderea lor din rândurile salariaților acestor firme angajate în modernizarea dotării tehnologice, urmărind ridicarea performanței și menținerea pe piața concurențială. În această situație, se impune reconversia profesională a salariaților, ceea ce se face pe cheltuiala firmelor interesate, pe cheltuiala proprie

a salariaților, sau prin programe de reconversie profesională susținute de guvern.

Șomajul, prezent în Europa de mai mult de două decenii, a suscitat numeroase reflecții asupra originii acestui fenomen și asupra modalităților de a-l contracara.

Niciodată, dar **niciodată după 1945**, viitorul tinerilor europeni nu a apărut mai întunecat decât acum. Prin anii 1970, tinerii nu își puneau nicio problemă în privința găsirii unui loc de muncă. Europa era încă în plină creștere economică.

Acum 20 de ani, deși șomajul începea să se instaleze în unele țări, politicile naționale și cele europene îl făceau să regreseze - fronturile erau multiple, iar veștile bune și cele rele alternau. Astăzi însă, după 5-6 ani de criză economică, lupta pentru găsirea unui loc de muncă a devenit extrem de grea. La nivel european 6 milioane de tineri nu au un loc de muncă (*Buletin de Europa, nr. 40, iulie 2015*).

În Grecia 58% dintre tineri sunt fără un loc de muncă, în Spania 56% iar în Italia 51% dintre aceștia caută disperăți o slujbă chiar slab plătită. În România șomajul în rândul tinerilor este de 25% (*Buletin Europa, nr. 40, iulie 2015*).

Pentru o parte a celor tineri deci, lipsa unui loc de muncă începe să devină normalitatea existenței lor. Este un fenomen care atrage după el dezinteresul, demotivarea și chiar delincvența. La sfârșitul lunii iunie 2013 liderii europeni au decis să aloce 8 miliarde de euro combaterii șomajului în rândul tinerilor. Această sumă va constitui baza unei „garanții pentru tineret” și ar trebui să faciliteze găsirea unui loc de muncă, sau a unui curs de pregătire pentru o nouă profesie, respectiv a unei ucenicii pentru cei mai tineri, sau pentru cei care și-au pierdut slujba.

Guvernele vor fi cele care vor stabili condițiile în care se va acorda acest sprijin. România ar putea primi (dar când oare ?) cca. 400 milioane euro, iar Spania va primi aproape 2 miliarde, cea mai mare sumă, dar și cel mai mare număr de tineri fără loc de muncă.

Vocile critice nu au întârziat să apară. Și pe bună dreptate. Socialiștii europeni spun că programul ar fi trebuit să fie și mai ambițios, alocându-se 20 de miliarde, alții spun că oricum chiar și această sumă este o picătură față de cei 1600 miliarde euro cheltuiți pentru *recapitalizarea băncilor* odată cu începerea crizei în 2008. Este clar, *prioritatea politicianilor o constituie menținerea salariilor uriașe ale bancherilor !*

În fine, cei mai liberali consideră că UE greșește concentrându-se asupra tinerilor în loc să ia măsuri pentru impulsivarea creșterii economice. Problema reală ar trebui să fie crearea locurilor de muncă, deocamdată cu rezultate extrem de slabe, în contextul în care economiile statelor „zonei euro” sunt în continuare în recesiune.

Criza din ultimii ani și reducerea dramatică a cheltuielilor au împiedicat crearea de noi locuri de muncă, iar cele existente s-au redus mult. Din cele 8 miliarde euro hotărâte de *Consiliul European* din iunie 2013, cele mai mari sume le vor primi, după cum era de așteptat: Spania, Italia și Grecia.

Comisia Europeană a lansat un set de propuneri pentru a îmbunătăți eficiența serviciilor publice de ocupare a forței de muncă din Uniunea Europeană având în vedere creșterea sprijinului acordat celor care își caută un loc de muncă. Măsurile ar fi trebuit să intre în vigoare în 2014-2015. Crearea de noi locuri de muncă este esențială pentru depășirea crizei economice și relansarea pieței muncii. Este o concluzie la care au ajuns liderii europeni, dar care se dovedește a fi tot mai dificil de pus în practică.

Circa 26 de milioane de șomeri sunt acum în țările membre ale Uniunii Europene, iar anual doar 1,7 milioane de locuri de muncă sunt vacante. *Mai puține decât numărul noilor șomeri* care se adaugă celor deja de pe liste. În aceste condiții, *serviciile publice de ocupare a forței de muncă* trebuie eficientizate, Comisia Europeană punând accent pe faptul că aceste organisme trebuie să fie în măsură să-i consilieze pe cei aflați în căutarea unui loc de muncă, cu privire la oportunitățile de formare-reconversie profesională, dar și să mijlocească un mai bun contact dintre angajatori și șomeri.

Demersurile liderilor europeni presupun constituirea unei platforme pentru compararea performanței serviciilor publice de ocupare a forței de muncă, identificând cele mai bune practici. Rețeaua va ajuta statele membre să implementeze recomandările specifice fiecărei țări privind îmbunătățirea eficienței și eficacității serviciilor publice de ocupare a forței de muncă, adoptate de Consiliu în cadrul demersului european.

„Această propunere va ajuta serviciile publice de ocupare a locurilor de muncă să îndeplinească rolul lor esențial și va contribui la o mai bună coordonare europeană a politicilor din domeniul ocupării forței de muncă” - a declarat comisarul european pentru ocuparea forței de muncă, afaceri sociale și incluziune, Laszlo Andor (*Buletin Europa, nr. 40, iulie 2015*).

Fiecare țară UE va numi un membru care va face parte din Consiliul de Administrație al Rețelei de Servicii Publice de Ocupare a Locurilor de Muncă.

În iulie 2013, a fost lansată „*Alianța Europeană pentru Ucenicii*” un program european destinat combaterii șomajului din rândul tinerilor, prin învățarea și deprinderea de meserii căutate pe piața muncii. Programul urmărește îmbunătățirea calității și ofertei de meserii pe întreg teritoriul UE, atragerea fondurilor europene, precum și creșterea gradului de conștientizare a beneficiilor învățării meseriilor atât în rândul tinerilor cât și în rândul angajatorilor.

Există însă destule rezerve, unele chiar justificate din partea analiștilor, dar să privim și partea plină a

paharului: 8 miliarde de euro pentru tineri este totuși mai bine decât **nimic**. Guvernele trebuie să dea acum dovadă de imaginație pentru a găsi cele mai bune programe.

Și chiar dacă tinerii nu își vor găsi imediat un loc de muncă stabil, faptul că vor avea totuși repede o slujbă sau un curs de calificare plătit, le dă ceva a cărui valoare nu poate fi măsurată: **speranța!**

Problema șomajului - este una dintre cele mai grave cu care se confruntă acum guvernele europene. Statisticile arată șomajul cu valorile cele mai ridicate, în rândul tinerilor de până la 25 de ani, mare parte dintre aceștia având studii superioare.

Așa a apărut în ultimii ani tendința tinerilor de a întrerupe studiile ... cca. 30% dintre cei care urmează în prezent studii universitare renunțând la acestea pe diferite motive: lipsa banilor pentru plata taxelor de studii, plata cazării la căminele studențești și a mesei, și nu în ultimul rând, realitatea că încearcă inutil să investească prin studii universitare în viitorul lor, șansele de realizare profesională fiind minime cu toate diplomele obținute.

De aici, din păcate și denumirea primită: „*generația pierdută*” pe care tinerii prezentului au primit-o în Europa.

La nivelul Uniunii Europene șomajul este de cca. 11% dar în rândul tinerilor este de peste 2 ori mai mare, cca. 23%. Țările cu șomajul cel mai ridicat, sunt:

- Italia, cu un șomaj de 14% iar în rândul tinerilor este de 51%

- Grecia, șomajul este de 17% iar în rândul tinerilor este de 58%

- Spania, șomajul este de 23% iar în rândul tinerilor este de 56% .

În România, conform datelor INS din aprilie 2016 - Institutul Național de Statistică, șomajul este în prezent de 6,1% iar în rândul tinerilor este de 25% . Dar trebuie de avut în vedere faptul că la noi, șomerii sunt considerați doar cei care primesc indemnizația de șomaj (intervalul fiind de 6 luni sau 1 an) după care, din păcate aceștia nu mai apar în statistici ca fiind șomeri, chiar dacă între timp ei nu și-au găsit de lucru.

Pe de altă parte, în ultimii ani și mai ales după aderarea la Uniunea Europeană cca. 2-3 milioane de români și-au căutat (și găsit) de lucru în afara țării, degrevând astfel (desigur, spre „*lauda*” politicienilor noștri) statisticile cu șomajul în România.

Ultimele date ale Institutului Național de Statistică arată că în România numărul celor care lucrează este de 5,4 milioane, al pensionarilor este de 4,9 milioane persoane, iar cel al șomerilor este de 726.000. Datele din **tabelul 1**, arată evoluția șomajului din România în perioada 2007-2014.

Având în vedere că în domeniul bugetar sunt cuprinși 1,2 milioane persoane, rămân doar 4,2 milioane care produc plusvaloare. Dacă-i avem în vedere și pe cei din comerț și sistemul bancar, pe cei din domeniul turismului, hotelier și restaurante

etc. etc. adică cei care nu produc bunuri tangibile, rămânem cu cca. 3 milioane de salariați care produc în economia reală și de pe urma cărora rezultă veniturile tuturor cetățenilor României. Desigur, este o situație care arată precaritatea structurii economice, pericolul colapsului social planând asupra majorității păturilor sociale (*Viorel POP, 2016*).

Numărul șomerilor a crescut mult în perioada 2008-2011 datorită în principal introducerii impozitului forfetar, care a dus la închiderea cca. 270.000 de firme mici și microfirme, rezultând de aici un număr de peste 360.000 șomeri. De asemenea, un număr mare de șomeri a furnizat și sistemul bugetar, unde numărul de angajați a scăzut în intervalul 2010-2013 de la 1,4 milioane, la 1,2 milioane (*Ziarul Financiar nr. 3788- 2013*).

PIEDICI ÎN GASIREA UNUI LOC DE MUNCA PENTRU TINERI

Găsirea unui loc de muncă pentru tineri întâmpină din păcate o serie de piedici.

O primă piedică în calea angajării tinerilor, este lipsa lor de experiență, iar firmele angajatoare își doresc pentru diferitele posturi, așa cum vedem în anunțurile din mass-media, persoane cu experiență de minim 3-5 ani.

Dar, angajatorii se mai plâng de faptul că tinerii angajați, nu manifestă suficientă seriozitate în activitatea pe care trebuie să o desfășoare. Există multă, prea multă nepăsare și lipsă de responsabilitate în „munca” lor. Mulți, chiar își declară de la început deschis opțiunea pentru salarii mari, la muncă puțină. Ceea ce arată lipsa lor de cultură privind respectul pentru muncă și dorința de a lucra (*Informația zilei, 2015*).

Altă piedică în găsirea unui loc de muncă pentru tineri, este prelungirea vârstei de pensionare, care la bărbați a crescut de la 62 la 65 de ani, iar la femei, de la 57 la 60 de ani. Menținerea lor în activitate până la aceste vârste, face ca în următorii ani, aceștia să reprezinte o frână în eliberarea de locuri de muncă pentru tineri.

Viitorul imediat nu arată perspective mai bune, deoarece ridicarea limitei vârstei de pensionare este la ordinea zilei în toate țările dezvoltate. Astfel, în Spania și Slovacia limita de pensionare va fi ridicată la 67 de ani, iar parlamentul Australiei (chiar dacă departe de Europa) a anunțat recent ridicarea limitei de pensionare la 70 de ani, ținând seama de creșterea speranței de viață, care în Australia a depășit 80 de ani. Europa va medita și ea la această realitate și nu va fi departe vremea când va pune în discuție ținta de pensionare la 70 de ani (*Ziarul Financiar, nr.4001-2014*).

În același timp, creșterea productivității muncii ca urmare a progreselor sistematice a performanței echipamentelor, a tehnologiilor industriale (prin

mecanizare, automatizare, utilizarea roboților programabili etc.) fenomene care caracterizează acum ansamblul societății umane, duc la disponibilizări masive nu numai în industrie, ci și în domeniul serviciilor și chiar în agricultură (*Strategia C-D-I 2014-2020*).

România înainte de 1990 - asigura aproape întregii populații active un loc de muncă, dar iată că în prezent a devenit tot mai dificil să găsești un astfel de loc care să permită cetățenilor noștri un trai decent .

Tot în 1990, am aflat de productivitatea extrem de ridicată din economia țărilor Vest-Europene. Astfel, am fost surprinși să aflăm că o firmă de prelucrare a lemnului din Italia cu 25 de angajați, producea cât o firmă de la noi având 200 de angajați.

În agricultură, o familie europeană poate lucra singură 30-40 de hectare de teren arabil. La noi, aratul se mai face încă cu calul ... suprafața rareori ajungând la 2-3 hectare. În domeniul industriei textile, tot în 1990 productivitatea muncii era de 6 ori mai mică decât în Portugalia ... și alte exemple pot fi date, arătând slaba productivitate, în principal tehnologică din România pre-decembristă. Aceasta era realitatea privind dotarea tehnologică în țările Est-Europene față de cele Vest-Europene.

Având în vedere tehnologiile tot mai productive și performante, creșterea explozivă a populației globului, cât și prelungirea vârstei active a populației, iată că se ajunge la starea actuală când peste tot **crește alarmant numărul șomerilor**, mai ales al celor tineri - a celor care nu au avut niciodată un loc de muncă.

Totuși, cu obiectivitatea necesară, trebuie să remarcăm și partea pozitivă a lucrurilor. Urmărind realizarea profitului în condițiile concurenței acerbe de pe piața globalizată, firmele fac eforturi meritorii pentru minimizarea costurilor, având ca țintă scăderea prețurilor, pentru menținerea produselor lor pe piață. Și astfel, noi consumatorii suntem avantajați prin faptul că beneficiem de prețuri accesibile, chiar surprinzător de accesibile la produse, pe timp ce trece tot mai performante (*Strategia pentru Competitivitate 2014-2020*).

Pe de altă parte, toate aceste eforturi și măsuri luate de către firmele producătoare pentru a rămâne pe piață, pot fi numite chiar „inuman” deoarece cuprind disponibilizări de personal și salarii din ce în ce mai mici pentru cei care rămân în schemele de personal ale acestora.

SOMAJUL ȘI PROBLEMA ABANDONULUI SCOLAR

Repetăm: **problema șomajului** - este una dintre cele mai grave cu care se confruntă acum guvernele europene. Din păcate, problema pare a fi de nerezolvat, datorită așa cum am arătat, a progre-

selor de neoprit privind creșterea productivității muncii, aceasta fiind una dintre căile de bază în menținerea competitivității firmelor într-o lume pe care o vedem tot mai interconectată - globalizată.

Economia de piață nu ține seama de problemele sociale, ea având un singur și esențial obiectiv: **profitul**, mai exact - maximizarea profitului. În consecință, guvernele nu pot obliga firmele economiei private să țină scheme supradimensionate de salariați, care să le diminueze profitul / competitivitatea, determinând în acest fel eliminarea acestora de pe piața concurențială (*Strategia Națională pentru Competitivitate 2014-2020*).

Cât privește **abandonul școlar**, studiile *EUROSTAT* arată tendința crescătoare a abandonului în toate statele membre ale Uniunii. Conform „Strategiei Europa 2020” se dorește reducerea abandonului școlar la mai puțin de 10% și creșterea procentului de tineri absolvenți de studii superioare, la peste 40% până în 2020.

La nivelul întregii Uniuni Europene, ponderea tinerilor care își abandonează prematur studiile este în prezent de 12,5% față de 13,6% în 2010, iar cei care își abandonează studiile universitare este de aproape 30%. Ponderea celor cu vârsta de 35 de ani care au absolvit studii universitare este acum de 36%.

12 țări membre ale Uniunii Europene și-au atins deja obiectivul de a avea o rată a abandonului școlar mai mică de 10%, însă sunt și țări în cazul cărora rata abandonului este de peste 20% (Spania, Portugalia și Malta).

În ceea ce privește procentul de tineri până la 35 de ani, absolvenți de studii superioare, aproape jumătate din cele 28 de țări membre UE au trecut de pragul de 40%.

Privind din perspectiva diferențelor între sexe, în Uniunea Europeană rata abandonului școlar în rândul fetelor este cu 24% mai mică decât în rândul băieților. De asemenea, procentul femeilor absolvente de studii superioare este cu 27% mai mare decât în rândul bărbaților (*Eurostat - martie 2015*).

CONCLUZII

Problema șomajului este una dintre cele mai grave cu care se confruntă acum guvernele europene. Din păcate, problema pare a fi de nerezolvat, datorită așa cum am arătat, a progreselor de neoprit privind creșterea productivității muncii, aceasta fiind una

dintre căile de bază în menținerea competitivității firmelor într-o lume globalizată.

Economia de piață, bazată în principal pe proprietatea privată nu are în vedere problemele sociale, ea urmărind un singur obiectiv: profitul, mai exact maximizarea profitului. În consecință, guvernele nu pot obliga firmele private să dezvolte scheme supradimensionate de salariați, ceea ce le-ar compromite competitivitatea, cu diminuarea profitului, în cele din urmă ajungând până la eliminarea acestor firme de pe piața concurențială.

La sfârșitul lunii iunie 2013 liderii europeni au decis să aloce 8 miliarde de euro combaterii șomajului în rândul tinerilor. Această sumă va constitui baza unei „garanții pentru tineret” și ar trebui să faciliteze găsirea unui loc de muncă, sau a unui curs de pregătire pentru o nouă profesie, respectiv a unei ucenicii pentru cei mai tineri, sau pentru cei care și-au pierdut slujba.

Guvernele trebuie să dea acum dovadă de imaginație pentru a găsi cele mai bune programe. Și chiar dacă tinerii nu își vor găsi imediat un loc de muncă stabil, faptul că vor avea totuși repede o slujbă sau un curs de calificare plătit, le dă altceva a cărui valoare nu poate fi măsurată: **speranța!**

REFERINȚE

- [1] Economics Dictionary (2011). Bucharest: Economic Publishing
- [2] Buletin de Europa [Europe Bulletin], nr. 40, iulie 2013, nr. 48-2014
- [3] Viorel Pop (2016). Ce viitor au tinerii din Romania ? [What kind of future do the romanian young people have ?] *Paradigme universitare baimarene, Volume No. 3*, 41-48
- [4] Ziarul Financiar, nr. 3788- 2013
- [5] Informația zilei, nr.14/2015
- [6] Ziarul Financiar, nr. 4001-2014,
- [7] Strategia de Cercetare-Dezvoltare-Inovare 2014-2020 [The Strategy for Research-Development-Innovation]
- [8] Strategia Națională pentru Competitivitate 2014-2020 [The National Strategy for Competitiveness 2014 - 2020]
- [9] Buletin de Europa [Europe Bulletin], nr. 44-2015
- [10] Eurostat (eurostat.ec.europa.eu)
- [11] Institutul Național de Statistică [National Institute of Statistics], date din aprilie 2014, aprilie 2015

Tabelul 1
Evoluția șomajului în România

<i>2007</i>	<i>5,30%</i>	<i>2011</i>	<i>7,70%</i>
<i>2008</i>	<i>4,90%</i>	<i>2012</i>	<i>7,40%</i>
<i>2009</i>	<i>5,80%</i>	<i>2013</i>	<i>7,20%</i>
<i>2010</i>	<i>7,40%</i>	<i>2014</i>	<i>6,70%</i>

Sursa: Ziarul Financiar (colecția 2008-2015)